

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Szigethy Endre*
Cím: *Nagy-Budapest*

Forrás: *Nemzeti Újság*

h. 1942 VIII. 2.
(Hely) (Idő)

Osztályozás

Tárgy *725.091*

Hely
Idő *1942*

Személy

NAGY-BUDAPEST

irta: SZIGETHY ENDRE

Körülötte zajlik a harc. Cikkek, tanulmányok és nyilatkozatok látnak napvilágot s azt vitatják, megteremtsük-e Nagy-Budapestet, vagy sem.

Nagy-Budapestet nem kell megteremteni: Nagy-Budapest meg van. Nem is lehet beszélni arról, megalakítsuk-e Nagy-Budapestet, vagy pedig elejtsük a tervet, mert Nagy-Budapest máris élő valóság s legfeljebb arról folyhat a vita, vajjon törvényesen és közigazgatásilag is szankcionáljuk-e a közel kétmillió nagyváros létét.

Erőszakos, mesterkéltn városalapítások rendszerint nem járnak olyan sikerrel, mint amilyent a városalapító deszpota remél, amikor elhelyezi fővárosának alapkövét. A városalakulás természetes folyamat. Földrajzi helyzet és gazdasági törvényszerűségek szerencsés kapcsolatából teremődik meg minden olyan város, amelyben élet és jövő van. Budapest is így alakult ki. S így formálódott meg Nagy-Budapest is. Ezért van Budapest városiasságában élet és jövő.

Nagy-Budapest terve mintegy fél évszázaddal ezelőtt bukkant fel az európai nagy metropolisok kialakulásának és példáinak nyomán. Nagy-Budapest akkor még csak a jövődő ábrándképe volt. A politika és a közigazgatás ábrándként is kezelte és sem az egyiket, sem a másikat

nem lehet megvádolni azzal, hogy mester-séges eszközökkel igyekezett volna az ország fővárosát megnövelni. Ha történt beavatkozás a magyar főváros kifejlődésében, akkor ez inkább Budapest nagysága ellen irányult, mert hiszen a trianoni ország-tulságosan aránytalannak érezte Budapest nagyságát az ország nyomoruságos megcsontításához képest.

A főváros fejlődését azonban még Trianon sem tudta megakadályozni. Különösen a Nagy-Budapest fogalmi körébe tartozó környékbeli városok és községek szaporodása volt feltűnően nagy. Ha 1910 óta Budapest lakosságának szaporodási jelzőszámát tizennégynek tekintjük, akkor a pestkörnyéki városok lélekszámának szaporodása hetvenkettő, tehát sokkal magasabb, mint a fővárosé. Országunk meggyarapodása óta a magyar gyárilpar még erősebben kifejlődött s ez azzal járt, hogy a környékbeli városok felé irányuló bevándorlás mérete az előző évekéhez képest csaknem megtizszereződött. A környékbeli városok és községek lakosainak és épületeinek száma egyaránt rendkívüli módon növekedett s a főváros és a környékbeli helyiségek között csillagszerű összenövődések keletkeztek.

Budapestet és szűkebb környékét ma már lehetetlen elválasztani egymástól. Összetartoznak joban és rosszban! A pe-

remvárosok lakóinak nagy része Budapest-
pensten keresi meg a kenyérét, itt ruház-
kodik, ide jár szórakozni, betegeskedni,
életet adni és — meghalni. A környék-
beli városok jellege urbanológiai szem-
pontból nem sokat különbözik Buda-
pesttől, társadalmuk életformája és rit-
musa csaknem azonos a fővárosi társa-
dalmával.

Nagy-Budapest közigazgatási kialakí-
tása felett most nagyban vitatkoznak
budapestiek és pestkörnyékiek egyaránt.
Hiba volna azonban, ha ezt a kérdést
akár csak Budapest, akár pedig csak
pestkörnyék szempontjából vizsgálnánk.
Mert ez nemcsak Budapest és nemcsak
pestkörnyék ügye, hanem az országé és
szervesen össze is függ az egész ország
helyzetével, erejével és nagyságával. De
a legszorosabb kapcsolatban van az or-
szág termelési tényezőjének mai és jövő-
beli rendjével és rendszerével is, ezen-
felül pedig az általános közigazgatási
rendszer magasabb szempontjaival.
Nagy-Budapest vitájában tehát nem le-
het helye egyoldalú, lokális szempontok-
nak, de egyenesen éretlenség az, ha a vi-
tába politikai jelszavakat dobnak bele.
Komoly ember csak mósolyoghat azon,
hogy az egyik oldalon Nagy-Budapest
kérdéséből is zsidókérdést akarnak csi-
nálni, a másik oldalon pedig tüntetésre
akarják kihaszni a budapesti és kör-
nyéki zsidóságnak nem tetsző közigaz-
gatási férfi ellen.

Beszélhetünk közigazgatási, közleke-
dési, csatornázási, vízvezeteki, villany-
világítási, városrendezési, közegészség-
ügyi, társadalompolitikai, vagy iparpoli-

fikai feladatokról, mert ezek mind fel-
merülnek akkor, amikor Budapest és a
könyék szerves összefoglalásáról van
szó, de a napi politikát belevinni ebbe
az ügybe, egyszerűen nevetséges. Szeren-
csére a közönség sem a fővárosban, sem
a környéken nem hajlamos már arra,
hogy komoly és szakszerű kérdéseket
összekeverjen a demagógia szólamaival.
A közvetlenül érdekeltek is átengedik
a szót a szakembereknek, akik megfelelő
helyen kifejtetik majd nézeteiket arról,
mi módon történjék meg a Budapesttel
összenőtt nagy települések sorsának ren-
dezése. A felmerülő súlyos szakkérdé-
sek tárgyalásába a szakemberek közül
csak azok bocsátkozhatnak bele, akik-
nek minden szükséges adat rendelkezé-
sükre áll s akik nemcsak az eszmei ter-
vek gyakorlati kivihetőségét ismerik, ha-
nem tisztában vannak a megoldásra
váró feladatok pénzügyi előfeltételei-
vel is.

Nem volna okos dolog a hivatott szak-
emberek munkájának elébevágva, ötlet-
szerű véleményeket mondani a nagy
magyar főváros kialakításának konkrét
kérdéseiről. De ép így elhamarkodott
minden olyan vélemény is, amely egyéni
szempontból szól hozzá a felvetett gon-
dolathoz. Megértjük a telektulajdonoso-
kat, de egy érdi, vagy pestszentlőrinci
parcella telekkönyvi tulajdonjoga még-
sem képes arra, hogy állást foglaljanak
Nagy-Budapest ügyében. A kispesti ház-
tulajdonos ma meg lehet elégedve a
neki járó közigazgatással, köztisztaság-
gal, közegészségüggyel, vagy utakkal, az

európai igények növekedése mégsem az ő mértéke szerint alakul. Minden hozzáértő tudja, hogy a környéken kispénzű magyar emberek laknak, akik ma talán még nehezen viselnék el az utburkolással, a csatornázással, a haladottabb közegészségüggyel és a jobb közlekedéssel járó közterheket. Tiszteljük a tisztes szegénységet és azt a becsületes kispolgári magatartást, amely szorgalmas munkával, előrelátó takarékossgal biztosított fedelet, kertes otthont a család számára s ezzel megszerezte a falu biztonságát a nagyváros munkaforgatagába felkerült vidéki magyarnak. Ezt a nehezen megszerzett kiegyensúlyozottságot és biztonságot félti pestkörnyék népe, amikor most Nagy-Budapest tervéről hall. Telkét és házát félti, a vízdijtól, a csatornázási járulékoktól. Persze, hogy nem attól tart, hogy a máris egységes közlekedés jobb lesz, forgalmasabb utjaira burkolat kerül, vízvezetéki díjait és a villamosáram számláját az alacsonyabb budapesti áramhoz szállítják le. Fél a még igényesebb építési előírásoktól, a magasabb adókulcstól, magyarán — a végrehajtótól.

Minden városfejlesztésnél jelentkeznek ezek az aggodalmak. Értethető, hogy most is felmerültek. Ugyanigy érveltek Pest, Buda és Óbuda polgárai a három város egyesítése ellen is s az unokák ma már csak mosolyognak a nagyapák akkori érvein.

Ne legyünk hát kishitűek, mert kishitűséggel és bátortalansággal nem lehet várost és országot építeni. Nekünk hinnünk kell Magyarországra további meg erősödésében, gazdasági erőinek megizmosodásában, mezőgazdasági és ipari termelésünk növekedésében. Hinnünk kell az országban és a fővárosban s meg is van minden okunk arra, hogy higgyünk benne. Magyarország s benne Budapest az európai kontinens háboru utáni kialakulásában meg kell, hogy találja az őt megillető helyet és szerepet s ha fegyélmezett rendben, megfeszített erővel építünk és termelünk, kiharcolhatjuk a falu és a város számára a magasabb életszínvonalat.

Nagy-Budapest megteremtése nem öncél. Sem a főváros polgármesterének, sem más illetékes tényezőknek nem játékból jutott eszükbe az, hogy a valóságban kialakult Nagy-Budapest közigazgatási rendezésének gondolatával foglalkozzanak. Nagy-Budapest jogilag és közigazgatásilag csak akkor lesz és csak akkor lehet, ha arra a nemzet — talán ki sem mondott — szempontjai miatt van szükség. Mert Nagy-Budapest ügye nem Budapesté, nem a környéké, hanem az országé és a jövőndé.